Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНО: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ВЕРЕСНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 28, 1955. No. 186. VOL. LXII.

СТАН ЗДОРОВ'Я АЙЗЕНГАВЕРА ПОКРАЩАВ

ПРЕЗИДЕНТ МОЖЕ ПОЧАТИ ЛЕГШУ ПРАЦЮ ЗА ДВА ТИЖНІ; ДО ПОВНОГО ВИЛІКУВАННЯ ТРЕБА ДВОХ МІСЯЦІВ

Денвер, Колорадо. — Спеціяліст від серцевих недуг д-р Пол Додлі Вайт з Бостону заявив, що стан здоров'я президента Айзенгавера покращав, і президент через два тижні зможе почати легшу працю — приймати звіти від державного секретаря Джана Фостера Доллеса та інших членів свого кабінету. Д-р Вайт сказав, що за два місяці президент зможе вповні прийти до здоров'я, а через місяць зможе залишити шпиталь та переїхати літаком до Вашингтону або на свою фарму в Геттисбургу, Па. Але лікар Вайт заявив, що після такої недуги, як коронарна тромбоза, два тижні є критичні для пацієнта, бо можуть настати всякі комплікації. Д-р Вайт виїхав з Денверу до Бостону, залишаючи президента під опікою військових лікарів. Настрій президента задовільний, і є надія, що він переможе недугу. Понеділок провів президент добре, він прийняв поважніші харчі, бо в суботу і неділю пацієнта кормили дуже делікатними харчами. Президента відвідували його дружина і син, майор Джан Айзенгавер. В шпиталі була і теща президента пані Давд, але вона відвідала тільки пані Айзенгаверову, і не була в президента. — Гадають, що президент, мабуть, сам просив дозволу, щоб його міг відвідати державний секретар Доллес, якому він має дати інструкції і повновласті на Конференцію Великої Чвірки, яка має відбутися в жовтні в Женеві. Д-р Вайт не хотів заявити, чи президент зможе кандидувати в 1956 році, бо це справа самого президента. Але д-р Вайт сказав, що багато пацієнтів, які хворіли на цю саму недугу, на яку терпить президент, вповні виздоровлювали і могли нормально працювати. Голова Крайового Республіканського Комітету Лїонард В. Голл заявив на зборах в Ню Йорку — що республіканці не змінили своєї передвиборчої програми, бо вірять, що президент буде другий раз кандидувати. Голл відмовився дискутувати на тему недуги президента. Лікарський бюлетень говорить про те, що президент вночі мав легку гарячку, — яка зменшалася вдень, і президент міг спожити сливки, вівсяну кашку, яйце на м'яко, сухарик і молоко. Д-р Вайт сказав, що президент почувається дуже добре, і напевно думає про те, коли зможе встати та піти грати ґольфа. Кардограм показує, що президентове серце приходить до нормального стану, згідно з діягнозою про випадки такої недуги, на яку хворіє президент Айзенгавер. Серцева атака в суботу пошкодила частину стіни серця пацієнта. Впродовж місяця організм переможе і відбудує те, що було пошкоджене. Д-р Вайт виїхав з Денверу, бо, на його думку, його присутність непотрібна, а він два рази денно буде порозумізатися з лікарями, які залишилися біля президента.

ОСТАННЄ ФОТО З-ПЕРЕД НЕДУГИ

Так виглядав президент Айзенгавер безпосередньо перед своєю недугою, що почалася в п'ятницю мин. тижня під час його перебування в Денвер.

Крах на біржі спричинив втрату 14-ох більйонів

Ню Йорк, Н. Й. — Внаслідок недуги президента Айзенгавера на нюйоркській біржі в понеділок 26 вересня була велика знижка цін на акції, так що власники акцій втратили в цьому дні 14 більйонів долярів. Численні головніші акції продавали зі знижкою від 4-ох до 8-ох пунктів, а деякі впали на 33¼ пункта. Втрата 14-ох більйонів долярів рівняється половині прибутку в цілому 1955 році. Для порівняння пригадують, що в 1929 році, коли почалася велика депресія в ЗДА, в місяці жовтні знижка на біржі виносила тільки 16 більйонів долярів. По полудні ціни на акції почали зростати. Знижка цін на акції — це реакція біржі на те, що підприємці не вірять в те, щоб президент Айзенгавер ще раз кандидував, і що можуть в найближчих виборах перемогти демократи, які не підтримують так промислу, як це робить республіканський уряд президента Айзенгавера. Тільки ціни збіжевих акцій не падали, бо демократи, на думку акціонерів, будуть підтримувати фармерів. Також на біржах в Лондоні і Парижі була знижка цін на американські акції.

Нюйоркський стейт плянує безплатне щеплення проти поліо

Ню Йорк, Н. Й. — Губернатор стейту Аверелл Гарриман і стейтовий комісар здоров'я д-р Герман Е. Гіллібз заявили, що вони стараються про те, щоб усі діти до 19-го року життя і всі вагітні жінки мали можливість дістати безплатне щеплення проти дитячого паралічу. Це безплатне щеплення мало б бути скінчене до 1-го липня 1956 року, коли починається сезон поліо. Програма безплатного щеплення в цьому році коштуватиме 1,500,0000 долярів, а в 1956 році — 2,000,000. Ще цього року мають нащепити проти поліо всіх дітей від першої до четвертої кляс народної школи. Урядовці стейтового уряду здоров'я обрахували, що всіх дітей від 1-го до 19-го року і вагітних матерів буде коло 5,100,000. Губернатор Гарриман заявив, що особи, нащеплені вакциною д-ра Солка, в чотири рази відпорніші проти поліо, як ті, що не щепилися.

В АМЕРИЦІ

● **Арґентинські повстанці** вже мали запевнений успіх у боротьбі проти уряду Перона, коли захопили першу радіовисильню, бо при її допомозі вони могли інформувати населення про свої цілі. Перші радіовисильні... повстанці захопили в Кордобі та на морській базі Пуерто Белґрано.

● **Республіканська** Політична Комісія в Сенаті видала 79-сторінкову брошуру про заслуги президента Айзенгавера. Між успіхами президента згадуються такі: 1. Знищення корупції в Вашинґтоні. 2. Очищення урядових аґенцій від 8,000 „нельояльних урядовців". 3. Закінчення війни в Кореї. 4. Рекордовий добробут в країні. 5. Перейняття ініціятиви в боротьбі проти комунізму в цілому світі. 6. Скасування расової сеґреґації в публічних школах.

● **В авто**, яке стояло на вулиці в Денвері, Колорадо, сів чоловік із револьвером, і змусив трамбоніста Симфонічної Оркестри Гюберта Гана їхати з ним за місто. В авті була ще товаришка Гана, пані Джойс Деніелсон. Коли авто виїхало за місто, бандит наказав своїм жертвам висісти, вбив Гюберта Гана, а його товаришку важко поранив.

● **Одна з найславніших** церков у Вашинґтоні — епископальна церква св. Йоана, яку відвідували майже всі президенти ЗДА, може незабаром завалитися. Цю загрозу відкрили малярі, які малювали церкву. На направу її треба 350,000 долярів. Її збудували в 1818 р.

● **Уряд заощаджуватиме** 1,350,000 долярів річно, бо, почнаючи з 1 листопада ц. р. менше друкуватиме грошей. В цьому фінансовому році державна скарбниця надрукує тільки 86,000,000 аркушів нових грошей, а попереднього фінансового року надруковано 98,000,000. Кожний аркуш має 18 банкнот. Найбільше друкують однодолярівок, — 63 відсотки всіх друкованих банкнотів.

● **Летунська Академія** розписала вписи до 2 кляси, до якої мають прийняти 300 кадетів у віці від 17 до 22 років. Заяви про прийняття треба подавати до 30 листопада цього року. 85 відсотків усіх кадетів мають вибрати члени Конґресу, а решту інші представники влади, яким прислуговує право іменування кандидатів на кадетів до Летунської Академії, яка покищо находиться в Денвері, Кол.

Ніксон скликає кабінет на нараду

Вашингтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон скликав кабінет президента Айзенгавера на нараду, яка має відбутися в п'ятницю 30 вересня в Білому Домі. На цій нараді мають вирішити, як вести урядові аґенди під час президентової недуги. Віце-президент перед цим рішенням нараджувався з асистен- Адамсом, якому Президент Адамсом, якому президент вже давніше передав деякі адміністраційні повновласті. Перед засіданням кабінету відбудеться в четвер, 29 вересня, нарада Крайової Ради Безпеки, яка вирішує важні проблеми закордонної політики і оборони держави. Ці наради Крайової Ради Безпеки були вирішені ще перед тим, поки Президент занедужав. На обох цих нарадах проводитиме віце-президент Ніксон, який довший час конферував, крім Адамса, ще з генерал-майором Вілтоном Б. Персонсом, заступником президентового асистента, Джералдом Д. Морґаном — спеціяльним дорадником Президента і Вільямом П. Роджером, виконним генеральним прокуратором, бо генеральний прокуратор Герберт Бравнелл перебуває на відпустці в Еспанії, звідки літаком прибуває до Вашинґтону в найближчому часі.

Важко буде використати водневу бомбу для мирних цілей

Вашинґтон. — Демократичний конґресмен Мелвін Прайс виступив з домаганням приспішити працю над використанням сили водн. бомби для мирних цілей. Комісар Комісії Атомової Енерґії д-р Віллард Філібі відповів йому, що цього не можна буде зробити й за багато років, бо надзвичайно важко знайти спосіб контролювати цю силу. Голова Корпорації Дженерал Дайнемік Джан Дж. Гопкінс сказав, що контролювати силу водневої бомби так само важко, як важко було б контролювати енерґію частини сонця, якби вона знаходилася в малій коробці. (Корпорація Дженерал Дайнемік випродукувала перший в світі підводний човен „Навтілюс"). Д-р Ліббі заявив, що недавні успіхи з водневою бомбою були можливі лише завдяки попереднім дослідам, які тривали цілі роки.

Від'їзд корабля з Пероном задержано

Буенос Айрес. — Плянований на неділю 25-го вересня від'їзд корабля „Параґвай", на якому перебуває колишній президент Перон, не відбувся, бо корабель „з огляду на безпеку", затримано зараз після від'їзду не цілих три милі від пристані в Буенос Айрес, ще на арґентинських водах. Здержано від'їзд, не зважаючи на те, що вже був формальний дозвіл нового арґентинського уряду і згода параґвайської амбасади. Тепер з офіційних кіл повідомили, що справа ще не цілком вирішена і що навіть ще не почалися актуальні переговори щодо від'їзду Перона до Асунсіон в Параґваю. Уряд тимчасового президента Лонарді дав засадничу згоду на виїзд Перона, але він вимагає ще від параґвайського уряду „певних ґарантій", в справі яких переговорюватиме новонайменований міністер закордонних справ Арґентини д-р Маріо Амадео. Згідно з офіційними інформаціями, непевна ще взагалі справа, чи Перонові дозволять виїхати до Параґваю. Д-р Амадео, зараз після свого призначення, прийняв на авдієнції параґвайського амбасадора д-ра Шавеза і потому сповістив, що справа ґенерала Перона мусить бути розв'язана „згідно з вимогами інтересів Арґентини". Зокрема арґентинський уряд вимагає, щоб перебування Перона в Параґваю було короткотривале і щоб він виїхав звідти чимскорше. Так же само, як справа від'їзду Перона, невирішеною залишається справа сконфіскованого Пероном і переданого Генеральній Конфедерації Праці часопису „Ля Пренса". Проти того, щоб він залишився власністю Конфедерації Праці висловлено протести з різних боків і президент Лонардо змушений був заявити, що справу розгляне і вирішить суд.

СЕСІЯ ПАУК ПІДКРЕСЛИЛА ВИМОГУ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СИЛ

Торонто, Онт., Канада. — П'ята сесія Пан-Американської Конференції, цієї спільної репрезентації зорганізованих у своїх крайових централях українців американського континенту, що відбулася тут в днях 23-25 вересня, ясно, виразно й однодушно виявила та підкреслила велику й актуальну вимогу „діючої консолідації всіх українських визвольних сил та авторитетної репрезентації України у вільному світі" — як це з'ясував уже в заголовку своєї доповіді новообраний екзекутивний заступник голови ПАУК і президент УККомітету п. Д. Галичин. Доповідь ця була центральною проблемою нарад і з'ясованим у ній проблемам віддано найбільше часу та найбільше уваги.

Сесія ПАУК почалася вступними нарадами вже в п'ятницю, 23-го вересня, ввечері. Офіціяльні наради відкрив короткою молитвою й опісля весь час ними проводив о. д-р Вавиль Кушнір з Вінніпеґу, голова ПАУК. Крім нього, в нарадах взяли участь представники Комітету Українців Канади (адв. А. Яремович, о. д-р С. В. Савчук, інж. Вол. Коссар, ред. Ів. Г. Сирник, ред. Мих. Погорецький, проф. Юзик та п. Вол. Кохан), Українського Конґресового Комітету Америки (професор Л. Добрянський, п. Д. Галичин, п. А. Батюк, адв. Михайло Пізнак, п. І. Білинський і адв. Ст. Ярема, та ред. Ст. Шумейко, дотеперішній ген. секретар ПАУК і д-р В. Шандор, директор ПАУК) і відпоручник централі бразилійських українців (дир. А. Мудрик). На вступі нарад, яким прислухалось два десятки представників преси і місцевих організацій, приявних вітав коротко голова місцевого Відділу КУК, адв. Штокало. Основний звіт з дотеперішньої праці ПАУК склав її директор д-р В. Шандор.

Адв. Яремович пропонує сконцентрувати працю ПАУК на терен ОН

Першу програмову доповідь для праці ПАУК виголосив голова КУК, адв. А. Яремович. Головні тези тієї доповіді такі: ПАУК не має ані потреби, ані сили і можливостей роздрібнювати свою працю на „ґльобальний терен", натомість він матиме більші і конкретніші результати, як зосередить її на терен Об'єднаних Націй. Крім того, сьогодні вже замало вести ту працю тільки меморіялами, натомість треба поширити її на участь в різних комісіях ОН, у яких допускається членство неурядових аґенцій, як напр., в Економічній і Соціяльній Раді та на особисті інтервенції і впливи.

Д. Галичин з'ясовує консолідаційні проблеми

Довшу й основно та джерельно опрацьовану доповідь на консолідаційні теми виголосив п. Д. Галичин. Він у першу чергу з'ясував принципи та цілі консолідації, які в нас, упродовж довгих консолідаційних зусиль, всіляко викривлено, що у великій мірі й утруднює саму консолідацію. Консолідацію і репрезентацію треба вважати не як ціль саму в собі, але як один із найважливіших засобів до тієї великої мети, яку всі українці без сумніву визнають та до якої прямують — твердив він. За „діючу консолідацію" вважає він мазепинську вимогу, щоб всі тягнули „в один гуж", щоб спільно і скоординовано змагали до одної мети, а відповідне для себе місце в тому змаганні кожний знайде для себе вже в самій дії. Подавши синтетичний огляд дотеперішніх консолідаційних змагань, доповідач ствердив, що її недомагання були не в принципах і не так у консолідаційних плятформах, як радше в тому, що поодинокі партнери консолідації не виконують і не дотримують тих постанов, які вони самі ухвалюють і підписують. Тому, він уважає, в майбутньому консолідаційному завершенню треба передбачити і відповідні моральні санкції для тих, хто поважився б ці засади порушити. В дальших консолідаційних зусиллях — твердив доповідач — не можна починати історії знову від початку, натомість треба взяти до уваги теперішній стан і змагання продовжувати. Сьогодні такий стан — говорив він — що одні вважають, що завершенням консолідації є і мусить залишитися Українська Національна Рада. Опоненти УНРади погоджуються, що вона, евентуально може бути базою такої консолідації. Доповідач зі свого боку ставить компромісову тезу, що УНРада повинна стати консолідаційною базою, і це „повинно" відноситися однаково, як до тих, що вже сконсолідовані в УНРаді, так і для тих, що поза нею.

Проф. Добрянський про українську проблему на тлі міжнародної політики

Загальний огляд української визвольної проблематики на міжнародному тлі в сучасну пору подав голова УККА, проф. Лев Добрянський. Сьогодні — твердив він — уже багато політиків здає собі справу з того, що тривкого миру не можна досягнути без визволення. Для нас — це принцип і віра. Вся теорія й історія совєтської політики доказує і потверджує, що теперішня „політика співіснування" це гра за час, який потрібний Москві для кращої підготови агресії, а теперішні усмішки совєтських дипломатів — це тільки нова і — як виявляється — успішна зброя в холодній війні. В таких обставинах, нашим першим і головним завданням повинно бути: скріпити натиск волі та визвольних сил і концепцій в найширшому міжнародному масштабі. До такого „натиску волі" доповідач зараховує найширшу інформаційно-виховну акцію, систематичну опозицію проти підступних „відпружень", постійні зусилля і домагання для скасування залізної заслони та цілий ряд подібних заходів, на які ми маємо можливості.

Дебати і закінчення нарад

Учасники нарад, розглянувши та з'ясувавши точніше дотеперішню діяльність ПАУК і її канцелярії в Ню Йорку, звернули головну увагу на тези доповіді п. Д. Галичина, одобривши без довших дебат твердження і пропозиції адв. Яремовича та проф. Добрянського щодо дальших напрямних праці ПАУК на міжнародному та пан-американському теренах. У дебатах над доповіддю Д. Галичина виявились деякі розходження у становищі канадійських і американських делеґатів, але їх остаточно узгіднено та однодушно ухвалено консолідаційну резолюцію (повний текст резолюцій з останніх нарад ПАУК поданий на стор. 3-ій у цьому числі „Свободи"). Нову президію, склад якої поданий у вчорашньому числі „Свободи". обрано без дебат після того, як поодинокі делеґації, канадійська і американська, запропонували своїх кандидатів. На закінчення сесії відбулося віче, про яке була згадка у вчорашньому повідомленні, при чому в частині накладу закрався „друкарський чортик" щодо кількости приявних на вічу. Їх було приблизно 1,000 осіб, при чому багато приявних з жалем і докорами звертали увагу, що кілька разів більше української публіки було на ... спортових змаганнях, які відбувались у тому самому часі. Крім нарад та віча й офіціяльних виступів, з нагоди сесії ПАУК відбулося багато товариських зустрічей, під час яких обговорено та розв'язано не одну проблему, що інтересує спільно американських і канадійських українців. „Душею" таких зустрічей був у першу чергу адв. Михайло Пізнак, новообраний генеральний секретар ПАУК.

ЧЛЕНИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ОСПОРЮЮТЬ ВАРТІСТЬ „ДУХА ЖЕНЕВИ"

ДАЛЬША ДЕБАТА В ОН СТВЕРДЖУЄ, ЩО У ЖЕНЕВІ И ПІСЛЯ НЕЇ НЕ РОЗВ'ЯЗАНО НІ ОДНОЇ СПІРНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПРОБЛЕМИ

Об'єднані Нації. — Цілий ряд промовців на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, представників більших і менших держав, насправді склались на одностайний хор, що перестерігав перед переціненням „духа Женеви". Всі вони стверджували, що від часу Женевської конференції „на вершинах", включно з нею самою, не розв'язано ні одної такої міжнародної проблеми, яка хвилювала й хвилює світ та була і є джерелом неспокою. Різні промовці заторкнули нові справи, які погіршились від того часу, й висловлювали своє невдоволення, що Об'єднані Нації не мають відваги чи бажання зайнятись ними згідно з своїм чартером і своїм призначенням. Делеґат Канади, — Поль Мартен, канадійський міністер здоров'я, виразно перестерігав перед небезпекою, що „так званий дух Женеви може стати загрозою для життєздатної енерґії, якщо покажеться тільки пустою фразою і каламутною концепцією, придуманою для спантеличення мас і замрячення тих трудних справ, що їх мусимо поладнати, або щоби прикрити серпанком численні гріхи". Делеґат Канади висловився тільки досить оптимістично про вигляди дальших нарад у справі роззброєння, — сам він є членом Підкомісії ОН для справи роззброєння й тому велику частину своєї промови присвятив цій справі. — Так само дуже критично поставився до „духа Женеви" делеґат Югославії, міністер Коца Попович. — Сама атмосфера — казав він — не може бути ціллю для себе, а тільки засобом для осягнення того порозуміння, якого ще нема. Попович радив, щоб роззброєння розпочати від рішення всіх великих держав припинити бодай взаємні переговори у зброєнні. Міністер закордонних справ Іраку поручав міністрам закордонних справ 4-ох великодержав, щоб вони на своїй жовтневій конференції в Женеві включили у свій денний порядок також справу постійного напруження на Близькому Сході, де — мовляв — треба покласти край „злочинності Ізраїлю", та справу північної Африки, де проводиться далі колоніяльну політику у відношенні до арабів. Більш-менш у тому самому дусі скептицизму щодо практичної вартости вислідів Женевської конференції прем'єрів 4-ох великодержав висловлювались також делеґати Чіле, Панами, Ємену й Болівії. Поміж міністром закордонних справ Греції Стефанопульосом і репрезентантом Англії Натінґом прийшло до суперечки на тлі справи Кипру — про що повідомляємо в окремій новинці.

Анґлія протестує проти продажу зброї Єгиптові

Лондон. — Англійський уряд запротестував у Вашинґтоні проти рішення ЗДА продавати зброю Єгиптові. Англійський уряд твердить, що не можна піддаватися шантажеві, що — мовляв — якщо Америка не продасть Єгиптові зброї, то він купуватиме її в Совєтах. Така поведінка — твердить англійський уряд — може стати дуже небезпечним прикладом для інших держав. Тим часом в Каїро панує велике вдоволення з приводу рішення Америки. Офіційні єгипетські кола впевняють, що, — очевидно — Єгипет навіть не думає користати з совєтських можливостей при закупі зброї, коли може дістати її від Америки. Америки застерігається, що не вільно вживати тієї зброї проти Ізраїлю, а це для Єгипту дуже „делікатна справа", бо весь арабський світ страшенне настороженйй проти Ізраїлю. Однак Єгипет не хоче війни з Ізраїлем, боячись, що така війна була б господарською катастрофою для Єгипту ,де в першу чергу треба підвищити життьову стопу населення.

Греція передбачує репресії Англії на Кипрі

Об'єднані Нації. — Призначення дотеперішнього шефа британського імперіяльного штабу, маршала Гардінґа, губернатором Кипру — це знак, що Англія плянує повести на Кипрі режим військово-поліційних репресій — заявив під час дебати на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй грецький міністер закордонних справ Стефанопульос. Він висловив жаль, що Об'єднані Нації відмовились перевести дебату над цією справою, чим, мовляв, підбадьорили Англію до її політики екстермінації у відношенні до Кипру. Англія — скаржився грецький міністер „виповіла війну населенню Кипру". Він спитав іронічно, чи така акція вміщається в рямці славленої в ОН „спокійної дипломатії", яка нібито має привести більшу користь від одвертої дебати в ОН. Чартер Об'єднаних Націй, пригадував грецький міністер, дає всім народам право домагатись самовизначення, чого власне й хоче населення Кипру.

В СВІТІ

● **В Ізраїлі** відкрито джерело нафти. Ропа вибухнула вгору, коли шиб просвердлено до глибини 4,906 стіп. Негайно переведена аналіза виявила понадпересічну якість ропи. Це відкриття матиме поважний вплив на ізраїльсько - арабські взаємини, бо послабить значення господарського бойкоту Ізраїлю збоку арабських країн і економічно скріпить Ізраїль. Невідомо ще, хто фінансуватиме експлюатацію цього родовища нафти і чи зможе там постати новий центр нафтового промислу.

● **В англійському** парляменті відбулись гострі дебати у зв'язку з виявленням подробиць шпигунської діяльности двох високих англійських дипломатів, Мекліна й Бурджесса, що в травні 1951 року втекли до Совєтів, захопивши з собою багато таємних документів. Посли гостро критикували уряд за те, що ці люди до останнього часу працювали в міністерстві, що їм не перешкоджено в утечі, хоч англійська контррозвідка впала на їх слід, і що не стежено за дружиною Мекліна, яка, як виявляється тепер, знала про перебування свого чоловіка в Москві.

● **Над Англією** відбуваються великі летунські маневри, в яких бере участь понад 1,000 машин англійських, американських, французьких, голляндських і бельгійських. Ціль маневрів — перевірити справність радарної охорони Англії. „Ворожі" літаки мають скинути „атомові бомби" на визначені їм цілі, а крайова протилетунська охорона з допомогою радарної алярмової системи має унеможливити це.

● **Кораблем „Іль де Франс"** прибули до Ню Йорку французький міністер закордонних справ Піне, брат бельгійського короля князь Альберт і славетний французький фільмовий артист-пісенькар Моріс Шевальє. Піне буде нараджуватись з держ. секретарем Доллесом і англійським міністром закордонних справ МекМілланом над тактикою у жовтневій конференції з Молотовим в Женеві. Моріс Шевальє прибув на концертове турне по Америці, дармащо він має вже понад 60 років.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕДУГА ПРЕЗИДЕНТА

Вістка про недугу президента Д. Д. Айзенгавера, подана вперше через всі американські радіовисильні в суботу вполудне, сколихнула цілим світом. Очевидно, що вона в першу чергу глибоко схвилювала й затривожила американський нарід. Це схвилювання й ця тривога подвійні: у відношенні до людини й у відношенні до державного керівника. Д. Д. Айзенгавер завоював собі давно серця всіх американців без різниці раси, віри й приналежности до партій у великих рямцях американської нації, — своїми чеснотами і взагалі найкращими людськими прикметами. Теперішній президент З'єдинених Держав відзначається такою простотою і безпосередністю форм, таким зрозумінням для людських потреб і слабостей, водночас такими особистими нахилами, що кожна сіра людина бачить в ньому свого президента, так само, як під час війни кожний у військовій уніформі американець бачив у ньому свого команданта. Скорочене ім'я „Айк" — це вияв найглибшого прив'язання і справжньої сердечности, з якою американські громадяни ставляться до свого лідера. І це коротке „Айк" стало для ста кількадесяти мільйонів американців своєрідним, дорогим символом, осяяним двома найвищими почуваннями, що ними нарід може обдаровувати свого діяча: пошаною і любов'ю. У цьому підході нема різниці між республіканцями й демократами, між партійними звеличниками й партійними противниками. Одні й другі знають, що особі Д. Д. Айзенгавера належить пошана і любов, бо це — одна з найбільших постатей в історії Америки, записана світлими літерами не тільки в ролі переможного вождя, але й державного діяча.

Айзенгаверова філософія „золотої середини" у внутрішній політиці та „миру без компромісу за принципи волі" в закордонній політиці — ядерно з'ясовує бажання найширших мас. Цю політику він переводить послідовно впродовж несповна трьох років свого урядування, доказавши, що має своє власне, чітко окреслене також політичне „я". Дехто з партійних противників Д. Д. Айзенгавера хотів вбачати в ньому виключно лише військовика, і сумнівався, чи зможе він зберегти свою незалежність від впливів ліберального чи консервативного крила своєї партії, і чи він, не бравши до того часу активної участи в політичному житті й державній адміністрації, зможе опанувати ту велетенську, ніби чужу йому до того часу, машину. І тут виявився його рідкий серед людей хист у найкоротшому часі зглиблювати нові царини знання включно з безліччю подробиць із різних ресортів влади в такій могутній державі, не затрачуючи водночас перспективи і зберігаючи подивугідну здібність відрізняти речі малі від великих. Він уміє водночас з найбільшою гідністю репрезентувати державу назверх і давати особистий приклад, як у практиці виглядає примирливість і толеранція у співпраці з Конгресом, в якому більшість мас у своїх руках не його політична партія.

Другий аспект у відношенні до особи Д. Д. Айзенгавера — це його роля в міжнародному світі. Розвиток історичних подій від першої світової війни щораз виразніше висував З'єдинені Держави на чоло всього світу. Вже впродовж другої світової війни керівна роля ЗДА безапеляційно була визнана усім вільним світом, а після війни та роля ще більше закріпилась. Внаслідок імперіялістичного гону московського воєнного „союзника", світ пірнув у затяжну кризу, замрячену постійною загрозою нової війни. Керований з Москви комунізм підміновував вільні держави, стараючись просякнути в зорганізовані клітини громадянства і навіть у державний апарат З'єдинених Держав. Скріплювати власну збройну силу, вдержувати в нації високу політичну мораль, водночас старатись всіми можливими способами оминати безпосередню загрозу війни, але не купувати у ворога миру такими новими концесіями, які рівнялися б зреченню з принципів волі і мусіли б скінчитись „утратою обличчя" в очах всього вільного світу — це велетенське завдання, яке, на перший погляд, видається математичною формулою, що її неможливо розв'язати. Президент Айзенгавер умів ділами, не словами, переконати московських і китайських комуністів, що терпеливість ЗДА має свої межі і що не повториться більше помилка із стратегією на терені Кореї, яка не зважилася переступити річки Ялі. Іншими словами, що перетягнення струни Москвою чи Пейпінгом вдарить буквально й безпосередньо по тих столицях. Це переконання наказало обом тим столицям заграти в струну „примирливости", затрубіти на відступ від холодної війни й розпочати період „усміхненої дипломатії". Перебування на президентському становищі Д. Д. Айзенгавера дає ґарантію, що цей новий складний період не закінчиться політичною та моральною капітуляцією Америки, бо її лідер і дібрані ним його співробітники свідомі всієї глибини небезпеки.

І тому мільйони американців і чужинців, у самих ЗДА і в широкому світі, бажають з глибини своїх стривожених сердець Президентові видужання, щоб він міг далі віддавати свої великі прикмети ума й серця для добра народу, країни й всього людства.

Д-р М. Дудра

РОБІТНИКИ - КАПІТАЛІСТИ

В розвитку відносин між працедавцями та їхніми робітниками помічається під сучасну пору в Америці, побіч поширення принципу ґарантованої заробітної платні, друге цікаве явище, а саме — швидкий зріст ідеї участи в зисках. Обидві ці ідеї, які ще донедавна практикувались тільки в рямцях незначних експериментів, від закінчення другої світової війни, а зокрема за останніх кілька років, здобувають собі щораз більші кола в американському промисловому світі.

Ідея участи в зисках дуже проста. Згідно з цією системою робітник, окрім своєї нормальної платні, одержує певну частину чистих зисків підприємства. В цей спосіб він знаходиться в подвійній ролі робітника і співвласника підприємства, тобто капіталіста. Деталі цієї системи відмінні майже в кожному підприємстві. Поодинокі підприємства призначають на цю ціль від 5 до 50% чистих зисків; більшість фірм присвячує від 20 до 25% зисків. У відношенні до нормальної заробітної платні, ця участь у зисках становить від 5 до 100% платні, в більшості випадків — від 10 до 12%.

Деякі підприємства виплачують ці суми в готівці, раз чи два рази на рік. Інші підприємства відкладають визначену суму зисків до спеціяльного фонду, з якого виплачують одноразові чи розложені на рати дотації лише після того, як робітник покине підприємство чи піде на пенсію. Врешті є й такі фірми, які комбінують обидві ці системи, виплачуючи частину зисків негайно, а частину згодом.

Ціль участи в зисках є очевидна. Прихильники цієї системи наводять статистичні дані, які вказують на те, що така система — це найкращий засіб для наладнання гармонійних відносин між працедавцями та робітниками і для піднесення продуктивности робітника. Участь у зисках робить працесмця до певної міри партнером у підприємстві, де його додаткова натуга приносить йому додатковий прибуток. З другого боку, з такої системи користає і підприємець, продукційні кошти якого обнижуються через більшу видатність робітника. У фаховій літературі на цю тему читаємо, що „сотки підприємств виплачують своїм робітникам щорічно мільйони долярів у формі участи в зисках. Між ними немає ані одної фірми, якої чисті зиски для власників підприємства зменшилися б з цього приводу. Навпаки, всі вони твердять, що така система збільшує їхні зиски".

Правда, є й такі фірми, які мали нефортунний досвід із системою участи в зисках, і занехаяли її як непрактичну. На це склалися різні причини. Деякі роди підприємств таки не надаються на такі експерименти. Але в більшості випадків головною причиною, здається, було неправильне застосування цього по собі доцільного принципу. Фахівці в цій ділянці вичисляють цілий ряд правил, яких треба додержувати при здійснюванні цього принципу в якомунебудь підприємстві. Крім того, кожне підприємство мас свої особливості, на які треба зважати.

Загально говорячи, система участи в зисках не є ідеальним засобом для збільшення продуктивности робітника. За цією системою додаткова винагорода робітника не стоїть у безпосередньому відношенні до його індивідуальної продуктивности, як це є у випадку праці на акорд, а виміряється згідно з загальною продуктивністю та зисками підприємства так, що робітник не завжди бачить безпосередній зв'язок між своєю продуктивністю і своєю участю в зисках. З другого боку, навіть при максимальних зусиллях усіх робітників ця напруга не увінчається зисками, коли невідповідні операції управи підприємства чи зовнішні ринкові обставини спричинять втрати.

Практично застосовувати ідею участи робітників у зисках почали понад 100 років тому. Звичайно батьком цієї системи називають ЛеКлера, власника декораційної фірми в Парижі, який ввів цей принцип у своєму підприємстві в 1842 р. В Англії першою більшою фірмою, яка ввела цю систему в життя в 1865 р., було одно вуглекопне підприємство. В Америці дійсний початок в цьому напрямі зроблено в 1886 р., коли така велика фірма, як „Проктер енд Гемб", прийняли цю систему.

Поширення цієї ідеї ішло в Америці досить повільним темпом. Вагато підприємств згодом занехаяли її як непрактичну з тої чи іншої причини. В 1886 р. тільки 22 фірми практикували цю систему. До 1917 р. число такого роду фірм зросло тільки до 30. Ще десять років тому це число становило коло 600 фірм. Два роки тому воно зросло до 6,000, а сьогодні виносить понад 16,000, при чому кожного місяця коло 200 підприємств впроваджує цю систему в життя. Сьогодні число фірм, які дають поради тим підприємствам, що запроваджують у себе таку систему, досягає 120.

До найбільших та загальнознаних підприємств із системою участи в зисках належить величезне підприємство „Сирс енд Робук" із своїми 700 крамницями та оборотами на 2,500,000,000 долярів (1950 р.). Від 1916 р. це підприємство нагромадило понад 500,000,000 долярів у фонді, призначеному на розподіл зисків між 120,000 робітників. Видавництво „Рідерс Дайджест" виплатило своїм 1,200 робітникам у 1954 р., у формі участи в зисках, в додатку до нормальної платні, понад $1,000,000, при чому поодинокі робітники одержали додаткових виплат від $548 до $25,000. Робітники фірми „Линколн Електрик" у Клівленді одержали минулого року пересічно по $7,000, з чого половину становила нормальна платня, а другу половину — участь в зисках. З інших цікавих в цьому відношенні підприємств згадується найчастіше „Джювел Ті Компани" з її 165 „супер-маркетами" в Шикаґо та околиці й понад 2,000 „рутами домашньої доставки", як також фірму „Питней Бавс" в Стемфорді, Конн.

Мілена Рудницька

ДВАДЦЯТИП'ЯТИРІЧЧЯ ПАЦИФІКАЦІЇ

(2)

Тло й генеза

Які були посередні й безпосередні причини пацифікації? На якому ґрунті зродилися акти дикої, вирафінуваної жорстокости польської державної верхівки і її виконавчих органів у відношенні до українців?

Землякам, які в двадцятих і тридцятих роках не жили в Західній Україні і яким, може, важко зрозуміти, як були можливі такі події в державі, все ж таки, західньої культури, радимо відірватися від сучасної політичної дійсности, в якій ми схильні бачити в поляках союзників проти червоної Москви, і перенестися думкою в ситуацію і атмосферу тодішніх польсько-українських взаємовідносин. Політична термінологія не знала ще тоді вислову „холодна війна". Власне цей термін віддає якнайкраще становище на українському Заході в добі між двома світовими війнами: на західніх українських землях впродовж 20 років панував стан перманентної холодної війни.

У цій війні по одному боці фронту стояла Польська Річ Посполита, озброєна всіма засобами сучасного державного апарату: законами й розпорядками, військом і поліцією, судом і тюрмою, адміністрацією і шкільництвом. Крім того, в своїй боротьбі з українцями, вона спиралася на підтримку майже всього польського громадянства, отже Костьолу, преси, політичних партій і суспільних організацій. По другому ж боці фронту був український народ, що, внаслідок дипломатичної переваги противника і його нечесної дипломатичної гри, програв був визвольну війну, народ обманений всесильною тоді Антантою, народ, який нізащо не міг примиритися з фактом підкорення польській державі, і цій державі ставив масовий спротив. І як воно не дивно: в цій нерівній боротьбі українці не поступалися перед натиском польської держави, — навпаки, вони йшли вперед і завойовували позиції.

Коли ми говоримо про український резистанс цієї доби, то маємо на думці поставу загалу західньоукраїнського суспільства, а не тільки діяльність революційного підпілля. Цей період української історії, з його розмахом, ентузіязмом, є рідким прикладом тріюмфу духових сил народу, що прагне до вільного життя, над насильством окупанта.

Зневірені у міжнародній справедливості, навчені гірким досвідом, що гасло самовизначення є пустим звуком для переможеного народу, українці, зціпивши зуби, з неподоланою енерґією взялися до праці. Орієнтація на закордонну підтримку уступила місце орієнтації на власні сили та гаслові так званої конструктивної праці. Використовуючи скупі польські законні можливості, поборюючи з великим завзяттям перешкоди й шикани польської влади, український народ кинувся розбудовувати національне життя в різних його галузях та в різних організаційних формах, і за короткий час досягнув у тому надзвичайних результатів. Регенерація українського національного організму після програної війни наступила напрочуд швидко. За кілька років Галичина вкрилася густою мережею українських товариств і установ. Освітні, кооперативні, жіночі, сільсько-господарські, фізкультурні організації, власні фінансові інституції, власний промисел і купецтво, українська преса, наука, мистецтво — все це було для українського народу субстрактом власної державности, було виявом самобутніх національних сил, що не вміщалися в чужій державі.

Про національну політику Версальської Польщі не доводиться ширше говорити. Відома річ, що ця політика була безоглядна, брутальна і з погляду інтересів польської держави докраю безглузда. Нищення шкільництва й колонізація землі, безробіття інтелігенції і поліційна система правління, безнастанні зловживання, образи й упокорення, могли тільки підсилювати гнів і спротив українського населення. А втім, чи могла була Польща якоюнебудь іншою політикою досягти бажаних результатів державної асиміляції українців? Які концесії могли примирити з польською заливанщиною народ, що був творцем таких чинів, як 1-ий Листопад і Чортківська офензива?..

Даремними виявилися всі польські зусилля затерти українське обличчя краю; розвіялися польські надії на те, що за 20 років не буде в Польщі української проблеми; збанкрутувала теорія, що лише українські провідники є бунтарі, але українська народна маса — добродушна і з своєї долі під Польщею вдоволена. І разом з цим зростало з місяця на місяць почуття непевности польських поміщиків, військових осадників і бюрократії, що поводилася на українській землі немов військова залога в заморській колонії. З місяця на місяць степенувалося напруження холодної війни, збільшувалося взаємне роздратування, атмосфера ставала щораз нестерпнішою.

Ось політичне й психологічне тло, на якому зродилося рішення польського уряду включити в арсенал своїх метод правління в Україні масовий фізичний терор. Кожний засіб був добрий, що провадив до цілі, а ціллю було зламати раз назавжди опір українського народу проти польської окупації. Пацифікація мала зламати українству хребет.

Безпосередні причини

Безпосереднім претекстом до репресій послужила польському урядові саботажна акція Організації Українських Націоналістів, яка влітку 1930 року проявлялася головним чином у підпалах збіжжя польських поміщиків і осадників. Слід відзначити, що ця акція не потягнула за собою жертв в людях, бо ні атентатів на людське життя, ні грабежів майна члени підпільної організації тоді не виконували. Офіціяльна польська статистика подала, що від липня до вересня 1930 р. українські підпільники підпалили 62 житлові будинки, 87 стодол, 78 інших господарських будинків і 112 стогів збіжжя та сіна. Диспропорція між кількістю підпалів і розмірами урядової погромницької акції кидається у вічі. Навіть коли спиратися на згаданій урядовій польській статистиці, треба прийти до висновку, що поляки зруйнували сотні сіл, в яких не було ні одного випадку саботажу, і побили тисячі людей, щодо яких не могло бути найменшої підозри в революційній діяльності. Отже, спорадичні акти революційного підпілля були для уряду тільки зачіпкою, щоб знищити українські культурні й економічні надбання і стероризувати весь український загал. Застосуванням засади збірної відповідальности і збірної кари, каря без слідства й суду, Польща поставила себе нарівні з большевиками.

Вибір моменту для генеральної розправи з українцями не був випадковий. Пацифікація Західньої України припадає на той самий час, коли Пілсудський розв'язав непокірливий парлямент, сам став на чолі уряду, як президент ради міністрів, замкнув провідників польської опозиції до військової тюрми в Бересті і видав адміністраційним чинникам наказ перевести вибори так, щоб у новому соймі й сенаті він мав безапеляційну більшість.

Особливо яскравих форм прибрав виборчий терор на українських землях. Скрізь відбувалися масові арешти, зокрема виарештований був політичний актив: політичні діячі, партійний провід, колишні посли й кандидати на послів у нових виборах. Партійні домівки були закриті, українська преса підлягала загостреній цензурі. Про нормальну виборчу пропаґанду годі було й думати, бо по селах бушували погромницькі загони, передвиборчих зборів не можна було скликати, виборчі відозви й летючки були конфісковані, навіть карток до голосування часто не можна було доручити українським виборцям, бо поліція нищила картки з номером українського виборчого бльоку й арештувала людей, що ці картки кольпортували. Селянки переносили виборчі картки в баньках на молоко, і це був найпевніший спосіб доставити українські номери з міста на село!

(Закінчення буде)

ЦВІТУТЬ ЩЕ КВІТИ...

Ще ж дерева зелену
шапку набакир...
Іще ж пишаються
й тремтять листвою...
А серце у осінню тугу...
й смуток зір...
Що квіти відцвітуть —
аж жаль до болю...
Ось-ось заблисне осінь
золотом парчі...
Зима сріблом...
і білою габою
Ялиці вкриє...
й, гей, обвітрені корчі...
Сніг заіскриться...
хрусне під стопою...
Завіє...
і не знать, де озеро,
де степ...
Якесь однакове усе...
тужливе...
Заяснобілить скрізь...
Чому ж на душу креп?..
— — — — — — — —
А все ж іще дерева зелену
шапку набакир...
Іще ж пишаються,
ще барвляться листвою...
Хоч серце у осінню тугу —
в зелень зір:
Бо ж квіти ще цвітуть!..
Іще п'янять...
до болю...

БОРИС ҐРІНВАЛЬД

НА ТЕМИ ДНЯ

Надрукований у „Свободі" з 9 вересня ц. р. вірш Євгена Фоміна п. з. „Дніпро" дав притоку одній з американських т. зв. прогресивних газет, друкованих українською мовою, вмістити цілу статтю п. з. „Хто вони такі?"

„В одному з чергових чисел — пише якийсь спадкоємець імени російського великого вождя Ніколая Ніколаєвича — джерзісітської націоналістичної газети читаємо вірш якогось Євгена Фоміна, як можна судити по назві — росіянина, який чомусь заміщався між українських буржуазних націоналістів. Вірш під наголовком „Дніпро". Не знає, каже він в тому віршові, „як тече і голубіє Сена" (у Франції); не знає „як Темза піниться захована в граніт" (в Англії). Потім переходить до таких рядків:

Проте, на ввесь широкий
многолюдний світ
нема ріки
милішої для мене
За тебе, Дніпре мій,"

„Це, перше всього, — пише далі цей же Ніколаєвич — пахне невдячністю супроти вашінґтонських верховодів, яким цей пііта присягався, підписуючи „афідейвіт", що буде любити американські Міссісіпі і Гудзон, аж тут нараз, згадуючи Сену і Темзу, навіть не заікнеться про американські ріки та вже відкрито заявляє, що „наймиліший для нього" Дніпро. Ясно, що й це останнє сказано тільки для ефекту, бо ледве чи ті українські, буржуазні націоналісти вже люблять щось на світі, крім свого особистого „я". Бо якби Фомін справді любив ріку Дніпро, то не покидав би його в той час, коли украіна (це так в оригінaлі, бо прогресисти не „розбирають", як писати слово „Україна"!), стала вільною від царів і поміщиків, та не сидів би над Гудзоном."

Стаття прогресивного Ніколая Ніколаєвича — клясичний приклад, як різні поплентачі, люди взагалі далекі від України й українства, можуть спійматися на речах, в яких вони цілком не визнаються.

Як прикро вони спіймалися, можуть свідчити такі дані:

Євген Фомін — не росіянин, який „чомусь заміщався між українських буржуазних націоналістів", але таки українець, народжений на Херсонщині, український підсовєтський поет, член Херсонської Асоціяції Пролетарських Письменників, яка видала його першу збірку віршів п. н. „Поезії" 1927 року, і потім член Спілки Радянських Письменників України.

Вірш „Дніпро" передруковано у „Свободі" із збірки цього ж Євгена Фоміна, яка появилася п. з. „Лірика" 1941 року в Києві у видавництві „Радянський Письменник".

Ні Дніпра, ані України Євген Фомін ніколи не покидав, жадних афідейвітів на в'їзд до Америки не підписував, бо його... розстріляли гітлерівські окупанти 1942 року в успадкованих по НКВД в'язничних підвалах...

Розстріляли на донос совєтських аґентів, бо Фомін надто по-націоналістичному любив Дніпро й Україну, ту з великої літери, а не з прогресивної малої...

Ольга Мак

КОЛИ СКРИПІЛИ ВОЗИКИ...

(До десятих роковин призабутих подій)

(4)

Відмовлятися від цих гостинних запросин — значить нариватися на великі неприємності. Окрім того, наші вбогі запаси харчів уже вичерпалися, і ми пару днів мандрували в голоді.

Спускаємося сходами у підвал і бачимо таку картину: на густо набитих в стіни кілках висять ковбаси, шинки і вуджене сало; попід стінами стоять мішки і скрині з усякими іншими харчовими продуктами, а посередині підвалу лежать навхрест двоє розстріляних. Видно, подружжя, і то вже немолоде.

— Не хотелі, сволочі, дать по волє, так отдалі поневолє, — пояснюють вояки і починають скидати нам ковбаси і шинки. — Берітє, берітє, нічево не оставляйтє!..

Ми хапаємо налету трохи м'ясива і поспішаємо втекти зі страшного підвалу.

Недалека дорога від Берліну до Тельтова, однак ми витрачаємо на неї багато днів, а кінця ще не видно. Ночуємо здебільша по лісах, на відлюдді, щоб не зустрічатися з „визволителями". Серед німецького населення помітно великий переполох у ставленні до чужинців. Нас бояться. Часом під впливом того страху проявляють неприродню для них гостинність, але частіше стараються нас позбутися під різними претекстами.

Аж ось до нашого гуртка підкралося перше велике горе: захворів наймолодший член нашої мандрівної „родини" — тримісячний синок пані Стефи. Ми вже й без того були страшно змучені тими безцільними блуканнями то назад, то вперед, а тому рішили десь зупинитися, відпочити і щось розвідати.

Якась дуже добродушна німкеня, до якої ми звернулися, порадила нам попросити притулку у просторій хаті під лісом, де жило двоє старих людей.

— Там вам буде безпечніше, — сказала вона, — бо хата стоїть осторонь. А тут у нас таке щоночі діється, ліпше й не розказувати...

Старі, самотні німці нас прийняли і дали нам кімнату на піддашші. Було б це справді добрим відпочинком, коли б не хвороба малятка. Дитина горіла в тяжкій недузі, божеволіла над нею схилена мати, а ми сиділи, зажурені й безрадні. Ні лікаря, ні ліків, ні відповідних умовин. Що можна було зробити? І слабеньке життя, не витримавши надто суворого іспиту в такому ранньому віці, увірвалося, як шовкова павутинка...

Ми знайшли якусь дощинку, збили з неї маленьку подобу домовини, вистелили прибраними квітами і поклали в неї ніжне тільце.

Ніч. Обабіч домовини горять сумними вогниками свічки, обливаючи жовтавим світлом дрібненьке личко, а ми сидимо довкола, і кожна з нас думає свої невеселі думки. Рідка урочиста мовчанка уривається тихим зідханням, словами молитви, або здержаним риданням матері.

І раптом цю драматичну, глибоку тишу розриває брутальний стукіт у двері, внизу. Ми здригнулися від несподіванки і переглянулись, але жадна з нас не зрушила з місця. Стукіт повторився з подвійною силою, а з ним посипались крики і московська лайка.

Чути, як господарі, човгаючи по підлозі старечими ногами, пішли відчиняти, чути, як большевики їх питають, чи нема жінок, чути, як господарі щось лебедять переляканими голосами. А ми все сидимо нерухомо, ніби змовилися, хоч ніхто з нас не сказав ні одного слова, і прислухаємося до того, що діється внизу. Господарів б'ють і люто лають, а вони стогнуть і переконують, що в них нема дочок.

Нарешті, червоноармійці лишають господарів і починають самі шукати те, за чим прийшли. Погупавши важкими чобітьми внизу, скеровуються на сходи і лізуть до нас на піддашшя. З розмаху відкривають двері і ввалюються через них у кімнату. Їх троє: один старшина і двоє рядових. Всі п'яні, як темна ніч, з розюшеними червоними пиками.

— Вот!.. — радісно вигукнув старшина і відразу замовк, як втяв.

Видно, що маєстат смерти і наш настрій вивітрив їм хмільний чад з голів, і вони стали всі, як укопані, зніяковілі й розгублені. Перший отямився старшина і поспішно вийшов назад. А двоє других переступили з ноги на ногу, якось несміливо й незґрабно перехрестилися і тихенько відступили в темну клітку сходів. Так само нечутно залишили вони дім і подвір'я, навіть не примкнувши за собою дверей.

Ранком другого дня відбувся сумний і вбогий похорон: викопали в саду ямку під деревом, спустили в неї домовинку, помолилися і засипали землею.

Так залишилася позад нами перша віха на поплутаних, мов заячі сліди, стежках блукань. А ми ще того самого дня рушили знову на Тельтов.

Ах, той заворожений Тельтов! Як мариво в пустелі, він вабив нас і все залишався недосяжним. Скільки доріг ми не вибирали до нього, з якого боку не заходили — все дарма. В лісах, що обступили це місто, далі кипіли бої між большевиками і рештками німецької армії, так що всі дороги були замкнені. Одного дня нам таки вдалося підійти зовсім близько до нашої мети, але що з того? Наскочили на якогось командира, і він після звичайних запитів: хто ми і куди йдемо? — завернув цілу нашу валку в якесь сусідне містечко.

Йшли той раз вже під охороною, і про те, щоб якось скрутити вбік, не могло бути й мови. Вже не пам'ятаю, куди ми йшли. Пам'ятаю тільки, що вечоріло і що на наших очах упав збитий літак і згорів разом із залогою.

Перед самим смерком входимо в те містечко, прибиті й зажурені, що й на цей раз не пощастило. Та, як то кажуть, нема нічого злого, щоб на добре не вийшло. В містечку саме грабували магазин з цигарками і нам, як „русскім", також з того грабунку трохи перепало: дістали цигарок, що пізніше дуже придалися в скрутну хвилину.

Вже в темряві знаходимо якийсь великий розбитий будинок, вибираємо в ньому велику кімнату на поверсі і розташовуємося на нічліг.

Забула я сказати, що ми вже перед тим придумали досить оригінальний, хоч і жорстокий, спосіб оборони проти большевицьких напасників. Умовилися, що, на випадок нападу жадібних на „кохання" червоних розпусників, маємо робити так, щоб усі діти кричали разом, і то якнайголосніше. Для того дітей найкраще щипати, але щипати безжально. Тепер моторошно про це згадувати, але в ті часи ми не мали іншої зброї для захисту.

Отож, вибравши кімнату в напівзруйнованому будинку, розташувалися ми на нічліг. Зараз же за нами прийшло ще троє незнайомих дівчат, напевне таки росіянок, і попросилися до нашого товариства. Всі були здорові на вигляд і гарні. Особливо гарною була одна з них: висока бльондинка з ясними очима і буйним кучерявим волоссям.

Приймати до себе такий спокусливий „матеріял" було дуже небезпечно, та й таки справді місця в нашій кімнаті майже не залишилося вільного. Тому ми порадили незнайомим зайняти сусідню кімнату, що стояла порожньою. Дівчата погодились, пішли до вказаної кімнати й замкнули за собою двері.

Марія Гулей-Стефанів

ДО УВАГИ НАШОМУ НЕЗОРГАНІЗОВАНОМУ ЖІНОЦТВУ

(З приводу XI Конвенції СУА в днях 3-4-5 вересня 1955 р.)

Простора пишна заля в Белвю - Стретфорд готелі виповнена святковою громадою. Це з'їхалися сюди гості XI Конвенції СУА та його делеґатки з розлогих просторів нашої прибраної батьківщини. Всі вони чекають на відкриття конвенції. Тільки часом жвавішою ходою просунеться котрась із пань Головної Управи між розгуторeною громадкою, приязно посміхнеться і, прибравши знову ділової поваги, поспішає до президіяльного столу. Видно багато жінок з старшої еміґрації, що тому років із сорок приїхали сюди молоденькими дівчатами з заляканими, стривожеными серцями, але повними туги і любови до своєї втраченої вітчизни. Видно тут і їхніх дітей - дочок, бо зуміли вони їм передати й найціннішу спадщину своє кровне єднання з батьківщиною. Тут і поважна кількість найновіших емігранток. І всі вони, поминувши політичні й релігійні різниці — згуртувалися в одну міцну громаду, що включилась сильним звеном у ланцюг Воюючої України.

Гомін ущух. Конвенцію відкрито. Почалися звіти Головної Управи про здобутки організованого українського жіноцтва в ЗДА, що започаткувалися в травні 1925 р. малою клітиною піонерок. Сьогодні ця організація нараховує 5,000 членів, має власний великий дім, в організованій стадії етнографічний музей, поважний журнал „Наше Життя", що виховує українку-патріотку. СУА видав для української громади книжечку „Рівноапостольна св. Ольга", утримує ряд українських дитячих садків у Західній Німеччині і Австрії. Несе поміч чільним нашим громадянам, що на старості літ опинились без матеріяльних засобів. До другої світової війни він спомагав „Рідну Школу", „Просвіту", підпілля, зрив у Карпатській Україні, пожертвувавши на все це понад 250,000 долярів.

Союз Українок Америки знайомить західній світ із здобутками нашої культури — видав твори Лесі Українки англійською мовою, видав книжечку „Жінка України" англійською мовою, знайомить організоване світове жіноцтво з сучасною нашою долею — участь голови СУА п. О. Лотоцької в Конґресі Міжнародної Ради Жінок у Гельсінкі — і співпрацює з американськими жіночими організаціями, доказом чого були привіти представниць американських жіночих організацій під час нарад і бенкету XI Конвенції СУА. Отже, допомагає здвигнути високу нашу трибуну, щоб заглушити з неї ворожу брехню і проголосити світу правду про наш поневолений народ.

Чи ж не цінна це праця для нас? Хто її робить? П'ять тисяч союзанок із десяток тисяч незорганізованого нашого жіноцтва сповнюють гідно своє посланництво. Це вже не дія поодиноких осіб у приватних зустрічах — хоч цього ми аж ніяк не недоцінюємо, але публічний організований виступ із народної трибуни. „Ми, — голосять резолюції XI Конвенції СУА, — звертаємо увагу вільного світу на релігійне поневолення українського народу. Ми взиваємо провід ОН зглянутись в нову форму народовбивства в Україні, що виявляється в насильному переселенні української молоді на цілинні землі азійської СССР; ми звертаємось з особливим закликом до світових жіночих організацій заступитися за українських дівчат, що їх большевики силою вивозять в азійські степи. Ми, представниці українського народу, що вже 35 років живе в комуністичному ярмі і найкраще за всіх пізнав, хто такі большевики, взиваємо вільний світ: не дайте обманути себе усміхненим можновладцям з Кремлю, бо вони — тільки вбивці..."

І подвоювалось завзяття учасниць XI Конвенції СУА, коли слухали вони ці пророчі слова, і вливалось вдовілля в спраґнені правди українські жіночі серця, що голос протесту нашого жіноцтва понісся у світ і напевно зверне увагу не одної компетентної організації, представництва, чи особи на насильство, що дістьсяя великому українському народові.

Український Літературно-Мистецький Клюб

Літературно - Мистецький Клюб в Ню Йорку повідомляє, що в п'ятницю, 30-го вересня 1955 р. відбудеться Вечір спомнів, з півсторіччя громадської праці д-ра Є. Демидчука.

Вечір відкриє головний редактор „Свободи" Антін Драган.

Вступне слово виголосить Петро Задорецький.

Доповідь ювілята д-ра С. Демидчука.

Усіх, що цікавляться успіхами і невдачами Української Спільноти в минулому, просимо завітати на доповідь.

Початок о год. 8 вечора.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

РЕЗОЛЮЦІЇ

V. СЕСІЇ ПАН-АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ (ПАУК), ЩО ВІДБУЛАСЯ В М. ТОРОНТІ, КАНАДА, В ДНЯХ 24 І 25 ВЕРЕСНЯ 1955 Р.

1. У справі ПАУК:

Тому, що найкращі інтереси наших країн та найбільші потреби поневоленого українського народу в теперішніх обставинах вимагають відповідного пожвавлення і посилення пан-американської української репрезентації, і

тому, що найкращим і найуспішнішим тереном такої репрезентації і діяльности уважається, крім наших власних країн, Об'єднані Нації, постановляється:

1. Використати всі можливості американських країн для відповідної репрезентації і популяризації української визвольної справи, зосереджуючи головну діяльність на терені Об'єднаних Націй і міжнародних, зокрема пан-американських організацій і аґенцій; цій;

2. Активно і всіма своїми можливостями та ресурсами допомогти кожній такій діяльності і акції на пан-американському і міжнародному теренах, яка скерована на визволення поневолених Москвою українського та інших народів.

2. У справі консолідації:

Тому, що наявним і самозрозумілим фактом є, що повна консолідація українських визвольних сил у вільному світі та єдина авторитетна репрезентація тих сил є першою передумовою повного використання тих сил для допомоги визвольним змаганням українського народу, і

тому, що такої повної консолідації ще не пощастило досягнути, не зважаючи на великі зусилля в тому напрямі, і

тому, що така консолідація і репрезентація є задушевним прагненням усіх українців у вільному світі та без сумніву, бажанням і вимогою українського народу на рідній землі, і

тому, що серед української еміґрації тепер знов помітні тенденції і змагання до такої консолідації та репрезентації, постановляється:

1. Запропонувати українській еміґрації в Европі та відповідальним представникам усіх її груп і партій своє безстороннє посередництво у змаганнях до тієї консолідації, що ведуться вже від довгих років та які, хоч і мали помітні результати, ще не завершені. Таким консолідаційним центром повинна стати Українська Національна Рада;

2. Закликати українську публічну опінію та засоби її вияву, а зокрема українську пресу по цей і той бік океану, допомогти завершити ці зусилля повним внутрішнім українських перемир'ям та найбільш уважливим відношенням до цієї важливої проблеми.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВИЙ ФІЛЬМ „НАД ЧЕРЕМОШЕМ"

Київська кіностудія художніх фільмів випустила новий кольоровий фільм „Над Черемошем". Сценарій фільму М. Стельмаха. Режисер Г. Крикун, музика композитора В. Гомоляки. У рецензії на цей фільм, вміщений в „Радянській Україні" 17 серпня, читаємо: „Художній фільм „Над Черемошем" розповідає про роки суцільної колективізації в Прикарпатті, роки 1947-1948, сповнені запеклої клясової боротьби... Вагаються гуцули, не знають, як бути. І в цей час ворожі недобитки, найлютіші вороги народу — українські буржуазні націоналісти всіляко намагаються затримати переможний наступ нового, не гребуючи жадними засобами — наклепами, провокацією, убивством. Ігумен монастиря дає директиву колишньому екзекуторові підіймати в Карпатах збройну боротьбу проти всіх, хто підтримує колективізацію. Озброєна бандерівська банда тероризує, вбиває сільських активістів..." — і так далі, в дусі совєтського „соціялістичного реалізму". Про головних героїв фільму — Леся Побережника і Саву Дмитрака, — рецензент пише що „обидва вони боялися колективізації", але Лесь Побережник їде з делеґатами в Російську Федерацію, роздивляється по колгоспах і тоді — „розказує гуцулам всю правду". Дуже промовистим у цьому фільмі є момент, коли, здаючи в колгосп свого коня, Сава демонстративно лишає собі батога. „На що?" — гукають з гурту. Сава щиро відповідає: „А повішу батога вдома на цвяшку, хай усі люди бачать, що колись і в Сави Дмитрака був свій кінь..."

ЯК ХАЗЯЙНУЮТЬ НА СУМЩИНІ

Про це пише до „Радянської України" 19 серпня ц. р. її кореспондент К. Калитаєв так: „Коли їдеш колгоспними ланами Роменського району, впадає в очі дивна безгосподарність. На великих масивах, де зібрано колоскові, в безладді лежать копи незаскиртованої соломи з-під комбайнів, височать копиці хліба, скошеного вручну і простими машинами. На 15 серпня по району зібрано комбайнами, простими машинами і вручну врожай 11,413 гектарів, з них на комбайни припадає 5,518. Заскиртовано соломи з-під комбайнів лише з 2,776 гектарів..." Отакі „антимеханізаторські настрої", — нарікає кореспондент, — панують у багатьох колгоспах, внаслідок чого солома лишається на полі, може під дощем і гине. А проте, не краще і з скиртуванням хліба, зібраним вручну та простими машинами. Наприклад, у колгоспі „Більшовик" і досі в полі стоїть у копицях хліб на площі 2,500 гектарів. В районі немає жадного колгоспу, який заскиртував би весь зібраний хліб. Кореспондент радить партійним організаціям „негайно змобілізувати всіх колгоспників і механізаторів на ліквідацію розриву". Але що може він порадити на те, щоб заохотити колгоспників до совєтської панщини?

ЛИСТ КОЛГОСПНИКА КИРИЧЕНКА

У „Радянській Україні" з 19 серпня вміщено такий лист колгоспника П. Кириченка з колгоспу ім. Сталіна. Великоврадіївського району на Миколаївщині: „Весною цього року в нашому колгоспі було дуже скрутно з кормами для худоби. В останні дні навіть звичайної соломи не вистачало. Тоді керівники артілі охкали, бідкалися, клялися і запевняли, що всю солому нового врожаю зберуть, не допустять втрат її. Проте, виявляється, що гіркий досвід нічого не навчив голову колгоспу Р. Гуревіча. З його благословення творяться обурливі справи. Зараз на полі валяється дуже багато соломи. Слід було сподіватися, що правління колгоспу зорганізує збирання її. Та не так сталося. Трактористам дано вказівку приорювати салому. Так і робиться. Вже приорано солому на великій площі. Слід сказати, що в нашому колгоспі не борються не тільки з втратами соломи. На цьогорічних жнивах допускались значні втрати й зерна. Колгоспники доклали багато сил, щоб виростити врожай. Вони не можуть миритися з тим, що результати їхньої праці гинуть марно з вини керівників, які недбало ставляться до народного добра". — Чи потребує цей лист рядового колгоспника Кириченка будь-яких коментарів?..

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

oHo

ФЕНОМЕНИ НАШИХ ДНІВ

(1. феномен: спорт)

Спортове Товариство „Україна", Торонто, Канада, здобуло втретє — рік по році! — футбольний чемпіонат Національної Ліґи, а тим самим і перше місце канадійської провінції Онтаріо.

Щоб зрозуміти вартість цього небувалого „капелюшного трюка" (гет трік — три успіхи один по одному) — треба подати декілька цифр. Пересічно на змагання „України" припадало по 4,000 й більше людей, на „дербі" з місцевою „Італією" було перший раз 8,000 — другий раз 7,000 глядачів. Разом 18 змагань „України" за чемпіонат Національної Ліґи оглядали добрих 80,000 (вісімдесят тисяч) людей, отже, цифри, що заганяють у тінь принаймні захід краю.

Після кожних змагань у місцевих тижневиках і фаховій спортовій пресі появлялися широкі звіти про перемоги „Юк (раїнси)-сів (які, до речі, з 18 програли тільки два матчі). Те саме в місцевих (і позамісцевих) радіовисильнях. Не одну гру „України" передано в телевізію. Поняття „Україна", „український" — вбилися так у вуха й очі канадійців, що далі, направду „вже не йде". При тому, очевидно, все в належному безконкуренційним чемпіонам шанобливому тоні. Ваш слуга приглядався перед одними змаганнями живій табелі — показникові, на стадіоні Фред Гамілтон (вул. Шов). Там на таблиці щотижня дефілювали (на знімках) дружини-учасники турніру — в такому порядку згори вниз, як це їм належиться за число здобутих пунктів.

На першому місці пишався „Олстер", що мав тоді більше відбутих змагань, а тим і більше здобутих (хоч і більше втрачених) пунктів від „України". Наші, схоплені на фільмову стрічку в момент вибігу на грище, („хлопець з рисячими очима" — „осаул" Стецьків попереду!) — знаходилися на другому місці.

— Найс, правда? — сказав один з групи канадійців, що студіювали табелю.

— Та що там „найс"!?... — зрезиґновано махнув рукою другий. „Юкси" випередять їх. Погляньте, як рівно, впевнено вони йдуть!...

Коли хтось захоплено говорить про свою дружину, йому скажуть:

— Заграйте собі з „Україною" (канадійська вимова: „Юкрейнія"), а тоді вже хвалиться!... Змагуни „України" — цього року аж п'ять, отже половина дружини! — грають у репрезентації Онтаріо. Про змагуна - тренера, Остапа Стецькова, професіонали першоліґового англійського „Гаддверфільд-у" (найвища кляса світу!) сказали головокружні речі:

— Ми бачили вже багато добрих (бічних) помічників, але такого (як Стецьків) рідко коли. Він нині може жити з футболу — як тільки того хоче...

Коли додати, що в цій же Національній Лізі змагається друга українська дружина — в табелі, щоправда, на дальшому місці, зате ж з немалими симпатіями в спортовому торонтонському „світі" — „Тризуб", тоді роля, що її грають українці в спорті Торонто, Онтаріо, а там і цілої Канади, буде майже повний. Що більше! Через ніч виросли нові наші футбольні величини: „Україна" — Монтреал несподівано для цілого нашого й канадійського спортового світу, стала віце-мистцем Канади. Українці стали футбольною потугою Канади й своїми перемогами причинилися до пропаґанди української справи більше, як неодна політична акція. Ґратулюємо нашим хлопцям!

Коротко й ясно: українці цілої Канади вміли осідлати феномена наших днів — спорт. Вони збудували собі свої дружини, поставили їх на рівень, що ґарантує всякі вигоди (вечірні змагання, при електричному світлі, в любий — за винятком понеділка — день тижня) — і тепер живуть з процентів власного вкладу. Торонто не знає нудоти, не боїться „засихання" громади (як не боїться літньої спеки). Півтори години напруженої боротьби нервів, в прохолодний вечірній час, сатисфакція майже постійних перемог наших хлопців (разом з глядацькими нервами — „наших перемог") і постійне стверджування великої української сили довкола себе — все це дає таке могутнє наснаження цією ж силою, вірою в нашу силу й вірою в нашу Остаточну Перемогу — що, направду, тільки сліпець і мерлець можуть не запримічувати чи нехтувати цим чудодійним феноменом наших днів...

Увявім: скільки праці, поту, скільки часу коштує, щоб улаштувати якусь т. зв. національну імпрезу, свято чи академію. Тут, поза тренінґом, не треба, практично беручи, нічого. А вже найменше треба бичувати людей, щоб ішли („бо йнакше оскандалимося перед світом"). Все йде, женеться з висолопленим язиком, щоб не пропустити ні хвилини. І ніхто тут „ідеологічно" не спить, як на академіях — тут можна скорше вмерти від перенапруження, ніж заснути від недонапруження!...

Станьте собі біля входу на грище, перед змаганнями, накрутіть фільмостудію: обличчя людей, що спішать на імпрезу — і тоді чесно скажіть: який наш промовець, політик, актор чи ще хто мусів би тут сьогодні появитися, щоб люди з таким фервором сунули побачити-почути його. Тоді підіть і собі всередину, порахуйте, скільки там людей і чесно скажіть, чи стільки ж людей прийшло б побачити — почути цю славну людину (чи ансамбль) ще раз і ще раз і ще раз?... Ви, очевидно, скажете, що ні. А коли так, то виберіть собі ще славнішу людину (ансамбль) і скажіть, скільки разів така маса людей прийшла б оглядати-почути їх.

То є незбагенна магнетична сила змагового спорту!

Лишається тільки питання: чи ця притягальна сила не відтягає людей від важливіших справ?

Тут справа, як і з бритвою. Безперечно, малий процент людей, тут і там, через необережність „затнеться" бритвою — але від того нікому й на думку не спадає, що краще й безпечніше діло скасувати установу бритви й дати волю бородам заростати обличчя.

Хто скаже, що Торонто стоїть позаду інших громад на цьому підконтиненті? Я гадаю, що якраз навпаки!

Бо хто хоче спати — тому потрібна не спортова трибуна, а... ліжко. На спортовий майдан ідуть тільки живі, що живе гадають!...

(Докінчення буде).

ВСЯЧИНА

НЕМОВЛЯТА ПОВИННІ СПАТИ НА БОКАХ

Д-р Джозеф Г. Кайт, професор ортопедичної хірургії на університеті в Атланті, заявив на зборах американських і канадійських хірургів, що діти до четвертого місяця повинні спати в різних позиціях, а головним чином на боках, бо коли вони сплять на животі або навзнак то можуть дістати так зване плоскостіп'я, а деколи „голуб'ячі" пальці на ногах. Цей лікар поручає матерям, щоб дбали про те, щоб немовлята найбільше спали на боці, в різних позиціях, бо тоді їхні ноги будуть нормальні. Дитина любить спати в тій позиції, до якої вона призвичаїться, але треба при допомозі коца або подушки класти немовля так, щоб воно спало на боці.

МОЛОКО ТРЕБА ЗБЕРІГАТИ В ХОЛОДІЛЬНИКАХ

Крайова Молочарська Рада повчає, як треба зберігати молоко, щоб воно не псувалося і не тратило запаху. 1. Коли купите молоко, то негайно ставте його в холодільнику, але не в тому місці, де б воно мало замерзнути. 2 Не тримайте молоко на денному світлі, яке нищить запах та зменшує вартість вітамін. 3. Не вливайте назад до фляшки або паперового посуду того молока, яке вам залишилося, бо воно зіпсує все молоко в посуді.

КОЛИ ВЖИВАТИ ВІТАМІН

Медичний журнал „М. Д." надрукував статтю свого видавця д-ра Фелікса Марті-Ібанеза про те, коли треба вживати вітамін. Автор пише, що пересічна американська їжа має досить вітамін, і тому немає потреби нормальним людям додавати до харчів ще й додаткові вітамінові таблетки. Але в ранньому дитинстві, на старості літ і під час великого зусилля при праці треба користуватися ще й додатковими вітамінами. Багато старших осіб, пише автор цієї статті, почуваються в злому настрої, змучені і находяться в духовій депресії, не знаючи того, що все це спричинене браком вітамін. Вони повинні піти до лікаря, який порадить їм, яких вітаміин треба їхньому організмові. Малі діти також потребують додаткових вітамін, які їм може поручити лікар.

Брак спонзорів спричинить нездійснення іміґраційного закону

Вашингтон. — Урядовці державного департаменту повідомляють, що недостача відповідного числа спонзорів може бути причиною того, що до кінця 1956 року не прибуде до ЗДА дозволеної законом квоти нових іміґрантів-втікачів. Досі перевірено 164,943 іміґранти, і вони можуть дістати візи на в'їзд до цієї країни. Але це число становить тільки 79 відсотків дозволеного числа — 209,000. Досі видано 50,000 віз. Представник державного департаменту заявляє, що найбільше ашурансів тід американських громадян потребують втікачі, які живуть у Німеччині й Австрії. Деякі американські громадяни, сказав голова Адміністрації в Справах Утікачів П. Дж. Ґереті, відмовляються виставляти ашуранси, побоюючись, щоб опісля не прийшлося їм опікуватися новоприбулими іміґрантами. Але цей їх страх зовсім неоправданий, бо закон цього не вимагає, — заявив Ґереті.

В східніх стейтах літній час триватиме до 30 жовтня

Ню Йорк. — В багатьох місцевостях ЗДА 25 вересня закінчився так званий літній час, який різниться на одну годину, він стандартного, соняшного часу. Той літній час тривав від послідньої неділі квітня до послідньої неділі вересня. Цього року стейт і місто Ню Йорк продовжили його на один місяць, до кінця жовтня, бо деякі стейди Нової Англії випробували минулого року, що літній час до кінця жовтня є корисний для економіки, бо заощаджує кошти світла. Також в стейті Ню Джерзі і в більшості стейти Пенсилвенія літній час обов'язуватиме до кінця жовтня. В таких більших містах продовжено літній час до 31 жовтня: Ню Йорк, Бостон, Боффало, Шикаго, Гартфорд, Филаделфія, Питсбурґ і Провіденс. Літній час закінчився 25 вересня в цих містах: Балтімор, Луїсвілл, Монтреал, Лос Анджелес, Клівленд, Ст. Луїс. Сан Франсіско, Торонто і Вашинґтон. Багато великих міст не змінюють часу вліті: Атланта, Бірмінґгем, Сінсінатті, Денвер, Дітройт, Гавстон, Кензас Сіті, Мілвокі, Міннеаполіс, Ню Орлінс, Омага, Солт Лейк Сіті і Портленд.

„84-ий Конґрес зробив багато доброго, але в цілому його праця незадовільна"

Вашинґтон. — Конґрес Індустріяльних Організацій видав брошуру про працю 84-го Конґресу в 1955 році, в якій зазначено, що повна оцінка цього Конґресу буде можлива аж в 1956 році, коли він закінчить свою діяльність. В цій брошурі, між іншим, сказано: „84-ий Конґрес на своїй першій сесії в 1955 році зробив багато доброї праці, але в цілому його успіхи незадовільні". Автори брошури заявляють, що в праці 84-го демократичного Конґресу видно багато поліпшень, коли порівнювати його з 83-им республіканським Конґресом 1953 і 1954 років. Передмову до брошури написав Голова Конґресу Індустріяльних Організацій Волтер П. Рутер, в якій твердить, що уряд президента Айзенгавера „виявив себе ліберальним" у відношенні до окремих справ, але не до „пересічного американського громадянина".

УЛЮБЛЕНІ СПОРТОВІ ЗАЙНЯТТЯ ПРЕЗИДЕНТА

В четвер минулого тижня, напередодні свого занедужання, президент Айзенгавер ще ловив рибу в Рокі Мавнтенс і потому грав у ґольфа. На фото, зроблених давніше, утривалені моменти з цих двох його улюблених зайнять.

Негритянські й жидівські організації протестують проти вироку в справі вбивства 14-річного негритянського хлопця

Ню Йорк, Н. Й. — Негритянські та жидівські організації Ню Йорку протестували проти вироку, яким суд присяжних в Самнері, Міссіссіпі, звільнив двох білих чоловіків, які були оскаржнеі в тому, що викрали 14-річного негритянського хлопця Еммета Тілла. Перед 12-ома білими суддями присяжних ставали два брати по матері — 24-річний Рой Брайент та 36-річний Дж. В. Майлен, які викрали були Тілла з дому його дядьків і мали його вбити та кинути в річку, звідки витягнено трупа після сімох днів. Оскаржені признаялися до викрадення Тіла, але заперечили його вбивство, і суд присяжних звільнив їх від вини за вбивство, бо, на думку суддів, не можна було ствердити, чи знайдений труп — це тіло Тілла. (Мати Тілла свідчила, що в знайденому трупі вона пізнала свого сина). В Ню Йорку протестували проти вироку суду присяжних. Голова Ради Крайового Товариства для Поступу Кольорових Людей д-р Геннінґ Тобіяс заявив, що ті судді, які видали той вирок, заслуговують на медалю Кремлю, який тепер твердитиме про те, що в цій країні існує расова несправедливість навіть в судах.

Кошти прожитку зменшилися на 0.2 відсотка

Вашинґтон. — Бюро Статистики Праці при департаменті праці повідомляє, що індекс конституційних товарів в місяці серпні зменшився на 0.2 відсотка. Ціни на харчі зменшилися внаслідок цього, що поважно подешевшали свіжі овочі та городина. Подешевшали також меблі в тому місяці, а ціни на інші товари стоять на місці, або легко збільшилися. В серпні індекс коштів прожитку виносив 114.5, це значить, що він збільшився на 14.5 відсотка в порівнянні з цінами в роках 1947-1949. Цей індекс був на 0.4 відсотка менший в порівнянні з серпнем 1945 року і на 12.5 відсотка більший від червня 1950 року, коли почалася війна в Кореї. Вищі ціни на металі в гуртовому продажі покищо не мали впливу на індекс коштів прожитку. Це саме бюро повібомляє, що в серпні збільшилися рекордово заробітки робітників. Робітник із родиною трьох членів заробляв в серпні на тиждень 70.92 доляра, а робітник без родини—63.1 доляра. (Самотний робітник платить більші податки). Ці платні були на 60 центів більші в порівнянні з липнем цього року.

● **Е. МекКлейн** і його жінка, пікетуючи фабрику вагонів у Бессемері, Алабама, спричинили страйк 900 робітників. Фірма звільнила МекКлейна з праці за те, що побився з іншим робітником. Робітнича спілка КІО рішила підтримати його, і 900 членів спілки не прийшли до праці.

● **Три лікарі** заявили в Крайовому Інституті Здоров'я в Вашинґтоні, що їм вдалося знайти хемічний спосіб викривати початкову стадію пістряка, яку досі часто вважали за недугу серця.

З глибоким смутком повідомляємо Родину, Друзів і Знайомих, що дня 2-го вересня 1955 р. по довгій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлася в Бозі Наша Найдорожча Дружина, Мама і Бабуня

бл. п. Марія з Пеленів Кизима

ДРУЖИНА СУДДІ В СТРИЮ.

Похорон Тлінних Останків відбувся 5-го вересня 1955 в Клівленді з похоронного заведення Вп. П. Колодія на український цвинтар св. Ап. Петра і Павла.

При цій нагоді складаємо найщирішу подяку: Високопреосвященному Архиєпископові Кир Іванові Бучкові як рівнож Впрп. Отцям Марусинові і Хомі в Римі за св. Літургію і молитви в намірені хворої, Впрп. о. Монс. Греськові, Впрп. Отцям Улицькому і Любачівському в Клівленді, як рівно ж Впрп. о. Чомкові в Ню Гейвені за відвідини хворої і пастирські слова потіхи; Впрп. о. Любачівському також за торжественне відправлення всіх похоронних обрядів і зворушливе прощальне слово над домовиною Покійної. Рівнож Вп. П. Колодієві за вправне переведення похорону. — Найщирішу подяку висловлюємо всім Друзям і Знайомим за відвідини хворої в часі недуги, за численну участь в похоронах, квіти на могилу, пожертви на Служби Божі та за щирі слова співчуття і потіхи в нашім смутку.

Горем прибиті:

МУЖ, ДІТИ, ВНУКИ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПІТСБУРҐ, ПА. — Місячні збори Відділу 96 відбудуться в неділю, 2-го жовтня, о 3-ій год. попол., в церковній залі при 7-ій вул. South Side. Для вирішення всіх важних справ, проситься всіх членів прибути. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу.— Секр. 96 Відд.

Посмертна Згадка

АННА КАНИ, членка Т-ва Укр. Січ, Відділ 39 УНСоюзу в Сиракюз, Н. Й., померла по короткій а тяжкій недузі на 65 році життя дня 27-го серпня 1955 р. Покійна родилася в селі Скорики пов. Збараж, Зах. Україна. До Америки прибула в 1910 р. Полишила в смутку мужа Василя, сина Михайла, дочки Марію і Стефанію, також близчу і дальшу родину. Похорон відбувся дня 30-го серпня 1955 р. при участі Родини, Членів і Знайомих з погребового заведення до грек. кат. Церкви а відтак на Грек. Кат. цвинтар в Сиракюз. — В. Ї П.!

ТАРЗАН, ч. 3548. Копають

— Водяне королівство знаходиться під водою, — вияснював Тарзан. — Але наша келія недалеко від берегів озера.

—Маємо малі шанси, але можемо вирити тунель, щоб зробити шлях до волі. Ось цим! — і Тарзан підніс угору дві черепашки

Так обидва чоловіки почали працювати, щоб визволитися з цієї водяної могили!